

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

А.П. Гоголев аатынан Чурапчытаабы музыкальной оскуола тэриллибитэ 60 сылынан

ҮБҮЛҮӨЙ ҮӨРҮҮЛЭЭХ ЧААХЬЛГАР

Ахсынны 7 күнгэр „Айылаы” кулпуура уонна духуобунай сайдыы кинигэр Чурапчытаабы А. П. Гоголев атыннан оҥо искусствотын оскуолата түрүттэммитэ 60 сылыгар аһаах үөрүүлүк аһаан быйытына.

Чурагчлалтаады ово искусствотын оскуолага аан бастан ово музыкалнай оскуолтын быһымынан 1957 сыллаахха аһыллыбыта. Бастагы дирижктэринэн Александра Михайловна Колобова үлэлээбитэ. 1959—1971 сылларга Андрей Петрович Гоголев дирижктэрээбитэ. Кини бу оскуолага бастаан баян кылааһын преподавателитэн онтон дирижктэринэн үлэлээн тэрийтэ материальнай-техническай базига тупсарыгар, үөртүннэ сага хайыскалары арыллыта, калдрары бөдөрөгүүтэ улахан болломтотун уурбута. Итинтэн тирэх ылан оскуола үөрэтэр хайыскага эбээн, кэҕээн барбыта. 1957 сыллаахха фортепиано, баян, скрипка кылаастара үлэлээбит буоллуктарына, 1974 сыллаахха художественнай, 1975 сыллаахха духовой оркестр, 1978 сыллаахха хореографическай, 1979 сыллаахха хоровой, 1981 сыллаахха прикладнай искусство, 2008 с. фольклорнай кылаастар эбии киирбиттэрэ.

Үбүлгөйлөх тэргэний үөрүүлэх чааһыг үлүүс.

Чурагчы нобилизгын салалтатарыттан, СӨ „Үөрэтэр ресурснай бырайыактыыр киниг“ тэригэтэин дириэктэрэ М.М. Донской, И.Е. Винокуров аатынан Нам педагогиче- ской училищетыттан, А.В. Посельская, Н.С. Посельская аат- тарынан художественнай училищеттан, М. Н. Жирков ааты- нан музыкальной колледжтан, П. П. Романов аатынан Дьокуускайдыабы художественнай училищеттан, араас кэмгэ Чурагчытаабы музыкальной оскуолаа үлэсэбиги бэтэрээннэр ыһарыллан сырыттылар.

Чурагчиглаабын искусство оскуолатын 60 сэл үүсгөн-сайдан кэлбиг историятын сырлатан, дириэктэр Алд. Иннокентьевна Сивцева кизиг ис хоһоонноох дакылаат онордо. Билигин бу оскуолада 14 киһи үлэлиир, итингэн үрүлүк үөрэстээбэ—7, орто анал үөрэстээх—3, үрдүк категориялаах—3, бастакы квалификациянай категориялаах—2, Саха Өрөспүүбүлүкэтин культуураатын туйгуна—3. Үөрэх 2 уруутуй (жигосипс), 2 декоративнай-прикладной, 2 хореография, хоровой, солынай ырыа, духовой инструментаар, фортепиано кылаастарынан ытыыллар. Барыта 182 оҕо үөрэтэр.

Эвэрдэ тэмы улууус депутаттарын Сэбиитин председатели Я. П. Окоченников, улууус байылыгын социальный боппурусстарга солбуулааччы Н. И. Аммосов эттигэр. Яков Павлович искусство оскуолатын сайдымга улууус сайдыытын таһымын көрөһанирин болоттозто, ыччат дохуобунай, көрүнү көрүсүрү буолан, таһаанын сайыннаран үүнэригэр-сайаарыгар олук уурарын эттэ. Улууус депутаттарын ааптаан С. С. Новгородов эвэрдэттэ. М. М. Донской Култуура министриистибэттин ааптаан эвэрдэтин тигэртэ. „Норуот айымньытын сайыннарымга үтүөлэрин иһин“ бэлээнэн К. К. Захаров, К. М. Кириллин, бөлүөтнай грамотанан С. П. Егорова, М.А. Аммосова, Т. В. Соколовников таһааралдаһааннар.

Улуустаагы культуура управленнетын начальнига Д. Д.

Полок, А. В. Поселыский аатынан Дирингиздиң озо искусствотын оскулаткан дирингиздэре. А. П. Новгородов ээрди тыл эттилер. Ээрди сурук, үрүң көмүс болгондоок бочуотпай грамоталары туттаргаччылар. В. А. Босинан аатынан музона үрдүкү оскулатан духовной инструментчыларын кафедратын элдикчесейи, доңен А. Э. Кудымин ээрдиэтте.

Бараанынныг хүлээн зоригтой хүлээн авч, эхлэх эвэрлэвч нүүрээр көрдөрүүлнэ. Корсоччууд бийрэлбэлзэрийн духоной оркестр, Анжелена Сингана, Айаана Шекхона үнхүүдэр, уулагтар хордара, „Унисон“ вокалнай ансамбль ырыгта, о. д. а. гылылар.

АЛЕКСЕЙ СТЕПАНОВ

Улуустаабы социальнай харалта управлениета 25 сылыгар

Бу саяси социальнай харагта
управлениета тэрмидинбитэ 25
сылын тоолда.

Цугаарын улуушугар социальный харалта 1992 сыйлаахха туепа государственной тэрилт бйлыгынан тэриштэр, сайаагчлан Афанасий Петрович Романов агаан үлэтиир. Кипи конвктэн Семён Иванович Никитин 19 сый (1997-2006сс.) устата управлениес сайайар. Бүгүнтү күнтэ социальный управлениеа 6 специалист, огтон улуус үрдүсн 25 социальный үлэтиг үлэтин оморор. 2013 сыйтан улууска социальный харалта тэрилтэтин Лидия Васильевна Тосукасва сайайар. Тэрилт үлэтин-хамнаһын туһунан кипи маанык сыйлатар:

"Үлүүсүт, биир гутаах тэрилтэгэ араас сүүлларга үгүс мэтһэйдэрэ, ыарахаттары көрсөн кэлбитэ. Биир оншук юмһинэн 90-с сүүллар бүтүүдэрнэгэр, 2000 сүүллар сааһанһыларыгар этэ. Нэһилиэнньэ кыаммат арайгытар натуральнай комолор онгоһуудаллара: дэлээнэ ылан уокка оттор маһы көрдөн бэлэмнээһин, кубунан аабыны, уот сечетчиктарын көрөн төлөөһүн, гуманитарнай көмө кэллээһинэ, хонтуруу үлэһинтэрэ саниһаларыгар сүтүн тымныы ыскалалттарга сүөккэ, моһооччүктэргэ кутан, ыйааһыннаан тарбаһы, бучууһууһан кэлбит мас арылтын иһиктэргэ сүөккөн түнэттин курдуу уустук үлэтэрэ көрсөлүүрө. Итин талһынан билигин үйө курдук комһааһотер суоға, барытын суотунан тардып, уруучуканан суруйан, испийээктэһин үгэтэ ыалһыллара. Итинник натуральнай чөлөгтүннүлэр сыйба монетизация дэгиттэ көһөн, харчыга көсүлүтэ, үлэһиннрээ быдын сүлүгү бөлүбүтэ."

Управление инициативы о предоставлении льготы, денежной компенсации коррумпенциарам баялар, доромбуяларынан

Кыһалбалаахтар олохторун чэпчэтэр туһугар

хаалгахтаах дьонү кытары үлэлхэр биһр үлэһиттээхпит. Маны таһынан министрлэрибиз үлэһиттэрэ – иккиэбит, миниги кытары сүүрү специалист Дия Анастольина Гоголева үлэллэр. Оттон саастарын ситэ тусла илик оҕолор социальнай-реабилитационнай кинигэрин кытары биһр министрлэрибиз территориальнай уоранын иһинэн баарбыт, кинилэр бэйэлэрэ туһунан юридикаскай сирэй буолаллар. Итини сэргэ урукку кэмнэргэ Үрэх-Күөрүчүаастагар кырдыадастарга аналаах 25 мистээххэ интэрнээт-дьиз баара. Соҕуруу куоракка күһүлүүтүк улахан уот баһаара туран, мас дьылтээх интэрнээттэри сабар туһунан уураах тахсан, 2009 сылга ол дьизэ сабыллыбыта. Ити дьыл интэрнээтэринэн өр кэмиз Иэти Иэстичин Нейстеров үлэлээбитэ. Ол оннутар куоракка “Алаас” дигэн өрстүүбүдүкэтээди интэрнээт-дьиз тэриллэн үлэтин садалаабыта, көрүүтэ-истигэ суох хаалбыт дьонмут бары онно барарга күһүлүбүтүрээ.

Бүхнийг тэргээгийн катары доруубайларынан хаачаастаах дьон обществолара, бэрэсэдэгтэлдигн РГ Дьячковакая 2015 сыйтан аниан күүсэ үглэлир, киин илэвнэ А.Н. Попова үглэлн сыйдыбыта, Уогсай мармылаахтар, караба суохтар (бэрэсэдэгтэлдигн

Е.Г. Турантаев сүрлөк ор жүмгү үлгүлөбүз кийи кииниттен иккис сынан С.С. Новгородов үлгүнн олорор) уонна испитоттөр обществолара (бэрэссэдэтэл З.М. Алексеева) диги арахсалыр. Маны таһынан бийигини кытары ыкса улуустаабы бөтөрөсөтөр сөбизтээр (салаадачы М.Н. Матвеева) үлгүлөр.

Үлд чааһыгтар кирдэхэе, баялыгы сылта улахан уларыһыи оёо пособиетыгтар буолла. Ол курдук урукку сыллартан садалаан, баччаанга дээрн пособиен саастарынан үс көрүнтэ архааран тус-туһунан кээмэйлээх пособиелары төлүү сылдыабыт. Оттон бу азыһах хонугааһыта, ахсынныи мй 4 күнүгэр сага сохон ылылгыбыта, ол сохонга этилэринэн, дьэз ээргэн уопсай дохуотуттан көрүлэр буолан пособие кээмэйт уларыйда. Онно этилэринэн, тийинэн олорууттан 30% намыһах буоллабына, атын кээмэй төлөөр буолла. Итинэн ситэргэн, бу ахсынныи ыйтан садалаан, билиэхэ үлэ-хамнас күөстүү оруйар, сага сайабылыанналары, докумуоннары хомуйан хос аабыы, учуокка ылан туруоруу үлэтэ кэлэр сыл күлүн тутар мй 31 күнүгэр дээрн ытылларыла билааннанар. Хос аабыы муус устар 1 күнүттэн ыла аабылыабаг буолар. Ончуха дээрн кайаан

кэлбэжкэ хаалбыт дьонно урукку
кээмэйинэн толүүр буолабыт.

Өссө биһир улахан
уларыһымыгытынан биһиги боло-
муоһуһабыт сорох функциялара от-
һыһыттан садалаан, олохтоох
дьаһалтаҕа бөрүлүһүбүт. Ыарахан
балаһынаннаҕа түбэспит кинини
бородууктанан, тантаһынан-
сабынан хааччыһан материалһый
комо онгоһуллуутугар олохтоох
дьаһалтаҕа сайабылынанна,
докумуон хомуһан, анал
хамыһаһыһан биһиргэтэн, биһиги
һонҕо бэрэбэркэлэтэн
төлүттөрүүтэ буолар. Итинэн атын
сиртэ тийэн көрдүр, ыарахан
сыаналаах эмнэн эмтэнэр,
эһирэһснйбэ барар дыһыт
туһунан төлүүр онгоһоһлут, ол-
һынан баран, кириһснһинэн
снбэстээн, үп-харчы кырыһымык,
онон кирибит сайабылыһыһалара
барытыгар аттаран төлөөһүнүгэ
кэжэ ыарахаттары көрөбүт. Иккис
функция социальнай контракт
быһыһытанан бэйэ дырыһын
тэриһингэ комо буолар. Ил Дархан
Е.А. Борисов уурааһынан олохтоох
дьаһалта бэйэгэ тустаах комоҕо
һаадыһар кинини булан,
докумуонһарын хомуһан
түһүрдэбинэ, эмэ биһиги һонҕо
сөптөөх комонү мһын сон.
Социальнай контракт
балаһынаннаҕа быһыһыт дьаһалта
үстэ тохтооруйэн уларыһа. И

Түмэн бүтэжик аажалтыг үзэвчлэр киһи эмис социалнай контракка хансман сон дигэн бийаарыллыгыта. Кыра дохуоттаах, эбэтэр олох дохуота суук киһи муһутуур комону бийааны сылта 192 тыһыынча солкуобайа ыланан сон. Оттон үлэтээх, кыра дохуоттаах эрээри тийимистт буолууһун, анал формулаларан суоттаан көрөн баран, ол коммэйтэн биэрэбит, өччотугар кинээх 192 тыһыынча солкуобай буолбакка, 50 да тыһыынча көрүлүүн сон. Минна таһынан 5 сыл анараа оттугэр контрагыннан туһана салдыбыт киһи хатанан социалнай контракка көрүөн сон. Социалнай контрагыннан иһилинэннээхэ ого оһороочу индивидуалнай предпринимстволу буоларга кыһалыахтаах. Итин таһынан сүһү-ас, көтөр тутарга, оһуруот аһынан дьарыктанырга хайыһаларан үлэһээхэ эмис сон.

Аллы үлэ бэтэрсэнэ буолууга балаһыанньа уларыһан, саҥа сокуон ыһыллыһа. Саха ороскут булуһунан үлэ бэтэрсэнэ буолууга эр дьонго 40 сыл, дьахтарга 35 сыл дьон биһаарылыһа. Бу иннинг интернет ситимин нолуо, халыахтарга сыһаа ийитиннэрин баран, үгүс дьон 15-20 сыл үлэһэбиг дьон үлэ бэтэрсэнэ тахсаһар дьон сыһаа ойдообуттар. Холубура, эр киһи 40 сылыттан 20 сылын, онтон дьахтар 35 сылыттан 15 сылын биһирэриһэр үлэһэбиг буолаһына эрэ инникитин үлэ бэтэрсэнэ буолар кыагы ыһаллар. Итинки таһынан үлэ бэтэрсэнэ "Хотугу сулус" уордун канскерлара, "Тражданский кирибиги" бэлэе хаһаайыһнара, 4 оҕоттон элбэх оҕолоох, 20 сыл ыстаастах ийэһэр буолуостарын сол".

С. А. МАКОВИЧ

Куонкурс

ИСТОРИЯ, ОБЩЕСТВОЗНАНИЕ УЧУУТАЛЛАРЫГАР-КУОНКУРУС

Ахсынны 7 күнүгэр Чурапчы гимназиятыгар С.К. Макаров-Саха Маресьева торообут 100 сылыгар аналтаах III-с өрөспүүбүлүкэтээби «Бастыг история уонна обществознание учуутала» дээн куонкурс ытыллына.

Бу куонкурсука өрөспүүбүлүкэ араас оскуолаларыттан 14 эдэр учуутал уолактар кыттыны ыла, күрөстөһө кэлбиттэр. Дүүлүүр сүбө састаабыгар 21 киһи үлэлээтэ.

Куонкурсу үөрүүлөх чааһа С.К. Макаровка аһамыт музыкальнай-литературнай композициянан садаланна. Чурапчы улуунун депутаттарын Сэбиэтин бэрэсэдээтэ Я.П. Оконешников, Чурапчы нэһилиэгин баһылыга С.А. Саргыдаев, үөрөх управлениетын начальнигы солбуйааччы Н.Е. Федорова эбэрдэлээтэр, кыттааччыларга ситиһилэри баһардылар. Гимназия дириэктэре Ю.П. Посельский эбэрдэлээн, махтанан туран, С.К. Макаровы, киһи сырдык аатын үйэттэр сыаллаах ытыллыбыт үлэһиттэри иһитиннэрдэ.

С.К. Макаров тороһут кыргыттары-

гар, химической наука кандидатыгар, ХИФУ естественной наука институтун доцентыгар З.С. Иванова, Л.А. Ким аатынан Дьоккуускайдаагы оҕо хуожественнай оскуоланын преподавателигар, худуохунуук Т.С. Таманьнирова, балтыгар, педагогической үлэ бэтэрэнигар М.К. Макаровага Махтал суруктар уонна ойдобунуук бэлэхтэр туттарылыннылар.

Үөрэби сайыннарар уонна учууталлар идэлэрин таһымын үрдэтэр институт история, обществознание кафедратын сэбиэдиссэйэ Г.Г. Решетников эбэрдэлээтэ, кыттааччыларга ситиһилэри баһарда.

Өрөспүүбүлүкэтээби экология, туризм уонна агротехнологическай үөрэхтээһин киһини дириэктэрин солбуйааччы С.В. Тобихова, Чурапчытаагы гимназия географияга учууталыгар М.Д. Колесовага "Методист-учуутал" бэлэни туттарда.

Салгыы кыттааччы учууталлар аһаҕас уроктары ытыттылар, мастарыстыбаларын көрдөрүлөр.

Дүүлүүр сүбө кыайылыахтары быһаарар күмүрүгэр, аһаҕай саалага Аҕа дойдуга улуу сэриитин кыттылыаҕа, РСФСР уонна ССССР үтүөлүк учуутала, Чурапчы улуунун I-кы бочуоттаах олохтооҕо С.К. Макаров-

Саха Маресьевин туһунан уһуллубут "Номох буолбут дьоруун олох" документальнай кинигэни көрүү буолла. Кинигэ ааптарынан Юрий Посельский, редакторунан Оксана Жиркова, оператордарынан Трофим Сленцов уонна Владислав Новгородов буолаллар. Любова Пермякова, С.К. Макаров оҕолоро, Фека Болдовская, Марфа Петрова, Айтал Попов, Женя Федоров, Петр Дьяконов, Светлана Степанова, суоннарынан Афанасий Жарас үлэлэстилэр. Оттон Ольга Акимовна оруолугар Ольга Носва, Степан Кузьмин оруолугар Роман Дмитриев оонньоотулар.

Салгыы дүүлүүр сүбэ түбүктээх куонкурсу түмүгүн иһитиннэрдэ. Ол курдук, «Абсолютнай кыайылыааһына» Ф.Г. Оксипков аатынан Майа орто оскуоланын учуутала П.Н. Гоголев, II-с миэстэ В.П. Ларионов аатынан Майа орто оскуоланын учуутала М.А. Самсонов, III-с миэстэ И.М. Павлов аатынан Чурапчы орто оскуоланын учуутала В.В. Макаров буолулар.

I-кы миэстэ Ил Дархан Е.А. Борисовтан сертификат уонна буюмнаах историческай альбом, II-с миэстэ С.К. Макаров дьон көргөһүтүн пригтер, III-с миэстэ С.К. Макаров торообут Сылыг нэһилиэгиттэн 10 тыһыанча солкуобайдаах сертификат туттарылыннылар.

Кыттааччыларга үлэһиттэр-хамнастарыгар үрдүктүн-үрдүк ситиһилэри, ишкитин даҕаны араас таһымнаах куонкурстарга кытталларыгар баһардыт.

Марфа ПЕТРОВА.

Спорт

Чурапчы бөбөстөрө—
бастыһнар кэжкэлэригэр

Чурапчыга физкультурнай хамсаанын 85 үбүлүүһүгэр сылыгар Чурапчы бөбөстөрө хапсаҕайга өрөспүүбүлүкэтээби федерация Кубогар олус күүстээх хамаандалары сабырыһан, үлө бочуоттаах миэстэни ылары ситистилэр. Бастагы эргиртэ киирдэ киирээт, кэлиһити бириэмэҕэ хапсаҕайдаан түстүүгэ иһилэрин биэрбэт Үөһэ Бүлүү аагтаахтары 9-8 очукуонан кыайан, хапсаҕайы сэргээччилэри улаханчык соһуттулар, үөртүлөр.

Күрэхтэһини каре олорон, чачы даҕаны хапсаҕай көрүнэ өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн күүскэ сайдыбытын бэлэстиигин. Хас биридин хамаанда бөбөһө улуустарын чыһин дьоруунаахтык көмүскөтө, олус тылаһыһаах, күүрээһинээх хапсыһылары икки күн манаатыбыт. Биһиги улууспут хамаандатын СӨ үтүөлүк тренеры, өрөспүүбүлүкэ кизин туттар бөбөһө Кирилл Захаров салыан илдьэ сырытта. Күрэх иккис күнүгэр 3-4 миэстэни быһаһар иһин Амма улуунун хапсаҕайдыһтарын кытары күөн көрсүүтэ 62 килэ ыһаһыһаах бөбөстөрө "Манчаары оонньуулары" икки төгүлүтэ чемпионна, өрөспүүбүлүкэ хас да төгүлүтэ чемпионна Айаал Павлов, утарылаһааччытын

саха былыргы албаһынан умсары тардан, хамаандатыгар быһаарыһаах очкуону аҕалла.

Улууспут чыһин көмүскээбит бөбөстөрбүт: Любомир Ашени (50кг), Владимир Сыромятников (55кг), Сергей Максимов (62кг), Никита Софронов (70кг), Иван Алексеев (80кг), Андрей Иванов (80 кг үөһэ), бэтэрэнигар Дмитрий Моисеев (60кг), Спиридон Оконешников (70кг), Александр Андреев (80кг), Константин Поисеев (80кг дээр), Анатолий Андреев (90кг үөһэ), эр дьонно Петр Жегусов (55кг), Айаал Павлов (62кг), Владимир Афанасьев (70кг), Константин Власов (80кг), Руслан Сивцев (90кг), Иван Оконешников (90кг үөһэ).

Хас биридин күрэх элбөх сыраны, тулууру эрэйэр. Онно барытыгар спортсменнарбыт толору арыллан дьарыктаныһаларыгар, тренердэр үлэлэрэ, спорт федерациятын, улуус спорка управлениетын, улуус дьаһалтатын кыһамыһа, болгомотто улахан оруоллаах. Бары түмүкүтүк буоллахпыттан туох барыта кыалларын бу түһүлэ чаҕылхайдык көрдөрө.

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Боксага – аһаҕас турнир

Ахсынны 6-9 күнүгэр А.И. Фелотов аатынан спорттуннай комплексека СӨ боксага бастагы дипломированнай тренер Виктор Дмитриевич Захаров сырдык көргөһүгэр оҕолорго өрөспүүбүлүкэтээби аһаҕас турнир буолла.

Уопсайа сэттэ улуустан— Мэҥэ-Хаҥалас, Горнай, Таатта, Уус-Алдан, Хаҥалас, Нам, Чурапчы уонна Дьоккуускай куораттан 97 спортсмен кыттына. Чурапчыттан 36 эдэр спортсмен күрэхтэстэ.

Түмүккэ 2006-2007 сыллаагы төрүүх уолактарга Валдим Пономарев (34кг) 2-с миэстэ, Айтал Никифоров (38кг) 2-с миэстэ, Наургул Савини (40кг) 2-с миэстэ, Мирослав Кузьмин (40кг) 3-с миэстэ, 2004-2005 сыллаагы төрүүх уолактарга Коля Макаров (36кг) 2-с миэстэ, Афоня Никитин (36кг) 3-с миэстэ, Вани Барашков (42кг) 2-с миэстэ, Вани Адамов (42кг) 3-с миэстэ, Витя Яковлев (42кг) 2-с миэстэ, Герман Гуляев (44кг) 1-кы миэстэ, Миша Пермяков (50кг) 2-с миэстэ. 2002-2003 сыллаагы төрүүх уолактарга Валентин Иванов (42кг) 2-с миэстэ, Миша Лыткин (46кг) 3-с миэстэ, Кеня Новгородов (50кг) 3-с миэстэ. 2000-2001 сыллаагы төрүүх уолактарга Витя Пермяков (49кг) 2-с миэстэ. 2004-2005 сыллаагы төрүүх кыргыттары Ксения Чепалова (44кг) 2-с миэстэ, Вислетта Борисова (50кг) 3-с миэстэ, 2002-2003 төрүүх кыргыттары Ариша Лукина (44кг) 2-с миэстэ, Дарина Захарова (46кг) 3-с миэстэ буолары ситистилэр.

Эдэр спортсменнарда иншкитин даҕаны үрдүк ситиһилэри баһардыт.

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Мин киин библиотэкаҕа үлэлээбитим 30 —тан тахса сыл буолла. Бу тухары төһөлөөх элбэх ааҕааччылары кытта алтыһан кэлбитим буолуой?! Ордук ытыкпы, куруук махтана санылбын көрөбүн, ис дууһаттан долгуйа, астына кэпсэтэр дьонум биһиги кыраайы үөрэтээччилэрбит буолаллар Кинилэр дириг билиилэрэ, төрөөбүт, үлэлээбит дойдуларыгар таггалара, ылсыбыт дьыалаларын туһугар бэриниитээх үлэлэрэ, туох да кизэргэнигэ суох, үгүс киһиэхэ холобур буолар. Бастаан үлэлирим сабана ытык дьоннорбут Д.П.Лазарев, Д.К. Постников, Р.М. Саввин, К.К. Пермяков о.д.а куруук библиотэкаҕа сылдьаллара. Ытыргыны-аасыгы билэр сэркээн сэлэн кырдыаҕастарбыт үгүстэрэ биһиги орлобутулар суохтар. Кыраайы үөрэтти тэтимнээхтик сайдан иһнигинэр улахан оруолу ытык киһибит Иван Михайлович Павлов, кыраайы үөрэтээччилэрбит: Николай Иванович Дьячковский, Дмитрий Павлович Чечебутов, Валентина Дмитриевна Пинигина, Мария Андреевна Герасимова, Варвара Дмитриевна Попова, Татьяна Егоровна Захарова, Клара Гаврильевна Макарова о.д.а ытгар үлэлэрэ, суруйбут кинигэлэрэ ылааллар.

Мин бүгүн кэпсир кийим, биһиги библиотэкалар улахан сүбэһиннит-

Кирилл Кириллович 1926 сүлөөлөөххэ кулун тутар 20 күнүгэр Мугудай нэһилиэгэр төрөөбүтэ.1935 сүлөөлөөххэ Мугудай оскулатыгар үөрэнэ кирибитэ. 10 саастааҕар ийэтэ өлбүтэ. Бастаан уба-йыгар, онтон эдьиийигэр интиллэн, Болугур нэһилиэгин Амма сэттэ кылаастаах оскулатын үөрэнэн бүтэрбитэ.Сэрин ыар сылларыгар очоттоһуу оҕолор курдук сайыннын от-бурдук үлэтигэр, ыһыыга үлэлиирэ. 1943с. Чурапчытаабы педагогическай училищегэ үөрэнэ кирибитэ.Училищегэ үөрөнөр сылларыгар спордуан дыһыһан дыарыктаммыта.Тыа сириг хайыһардыгытарын өрөстүүбүлүктэзэби күрэхтэһиннэригэр чемпион буолбута.

Кирилл Кириллович улууска
үөрэхтээрин историятын сырдаттыга

Кирилл Кириллович киһи быһыытынан сүрдөх иигэллээһинэй, сырдык киһи этэ. Тас көрүүтүн да саха бастыҥ үөрэхтээх дьонуун санатара. Уулуссада көрүстэҥинэ, хайаан да дорооболоһон ааһара, сайын велосипеданын сыллар буолара. Кинини көрүстэххэ, киһи чутук киһитин көрсүбүт курдук санаһара. Кэргэнэ Мария Гаврильевна 1992 сыллаахха Чурапчы оройуонуттан Аба дойду сэримиттэр кыттыбыт буюуһунар тустарынан “Ол уоттаах сылларга” диин кинигэни таһааргарбыта. Ол кинигэни билиһиннээри кини библиотекада буолбута. Кирилл Кириллович 2006 сыллаахха балаһан ыйыгар олохтон барбыта. Билиги, библиотекашар, улуус-пуг биһр тарбахха багтанар кыраайы үөрэтэччигин Кирилл Кириллович Пермяков үтүө тылыннан ахтан –санаан ааһабыт.

Наталья ЗАХАРОВА.

ЧУРАПЧЫ ЧУЛУУТА, ХОНООННЬУТ - ХОНОУНА

Үерэгийн бүтэрсэн баран кылгастык физкультуура учууталынан үлэлсэн баран, милииссийэ үлэлтэр көспүтэ. Кэргэний дойдутугар Майажа Ис Дыала үлэлитинэн үлэлсэн, бочуоттаах сынналантаа тахсыбыта. Россия милииссийэтин Бочуоттаах бэтэрээнэ, Мэнэ Ханалас улуухун «Мэнэ аат» хаһаайына, билитин Дьокуускайга «Сайсары» ырынак эппиэттээх

Иннокентий Федорович өсө-биир дьогуура хооон айылыгыар арылыһа, кимэхэ да дьуораласпыт, туспа хайыскалаах хооонньут буоларын ааһан билистим. «Биеэ ҕыммыттан биirim» дигэн дагтаах хооонгун хомуурунньуга 2009 с. Дьогуускайга баччыттан тахсыбыла.

И. И. СОБАКИН-краевед. Мырыля.

Кэскиллээх хардыы буолуо этэ

Чурапчыга сут-кураан, сэрин ыар сылыгар, 1942 сыллаахха, дыаа кэргэн адалара, сэрингэ баран, ийэлэр барахсаттар сүдү ыарахан үлэни саныларыгар сүтэн, барыта фронтка, кыйааы туһугар күнү-түүнү аахсыбакка, оҕолорун, дьоннорун олохторун туһугар төрөөбүт түөлбөлөрүгү арахсан, үкэс ыалдьан, хоргуулан өлбүттэрэ. Оҕолоро, ыччаттара сир-халлаан икки ардыгар туран хаалбыттар. Өбүгэ дьоммут кыамматы, инбэлиит, тулаайабы хооннуларыгар илдьэ сылдьыбыттарын да иһин, ыарахан дьыллар бүрүүкээниэр, барыта кыаллыбат суолга тирпиттэрин түмүгүр государство кыраны-тулаайабы бэйэтин көрүүтүгүр ылан төһөлөөх оҕо үрүн тыһын быһаабыта, олохун салдаабыта буолуой?! Чурапчы улуутугар ити кэмнэ Мындабаайыга, Мырылаага, Дирингэ детдом аһаннар, 205 тулаайах оҕону иттигэ ылбыттар докумуоннарга көстөр.

Дирингэ детдомуга 30 сыл устата 549 оҕо интиллибитэ биллэр. Диринг буорутар үктэнэн, оскуола боруогун атылаан, интиллэн, үөрөнөн, ыал буолан, дыаа-уот тэринэн, үөрөхтөнөн,

киһи-хара, үлөһүгү буолан, ийэ-апа тапталыттан маппыт оҕолор эйбэс-сайаҕас интэҥчиллэрин, дойдун оҕостубут Дирингэрин, “эн-мил” дэһэн бодоруһан улааппыт “убай-балыс” добогторун, кизин-сырдык дьыллэрин, миннигэ астаах остолобуойдарын, сылаас уулаах бааныыстарын, Таатта үрөһүн сүһүгүгүр туруу лаабырдырын төһөлөөх санылыыра-ахталара буолуой?! “Якутскгеология” управлениета шэфтин көмөтө тухха да кэмнэмэт сүдү улахан үөрүүнү, кизин туттууну оҕолорго бэлэхтэбитэ уос номоҕо буолан сүрэххэ сөнгөн сылдьар. Ол туһунан 1992 с. Дирингэ детдом аһылыбыта 50 үбүлүйүтэх сылыгар ананан, олохтот куорпуспут тэлэһингэр сэрэс туруоруллубута. Үбүлүйүгү элбэх оҕо, үлөһүгү мустаң, таптыыр лаабырдыгыгар тахсан бэлэстээн аастыппыт. Икки кинигэ бэлэстээн тахсыбыта: “Дирингэ оҕо тулаайахтар дьыллэри (1942-1972)” 2009 с., “Дирингэ оҕо дьыллэри-оҕо саастык ахталара” 2017 с.

Детдом дьыллэригэр икки куорпус биллигин тулаайахсийан тураахтыллар. Трибуна аттыгар баар куорпуспутун

уруксуттан танара дьыллэри дьыллэри. Оскуола да буолан турбута биллэр, сэнэх, чиргэл көрүннөх. Аныгылыы түһүктээн, иттигин киллэрэн, өрөмүөнүгү түспүт киһи, нэһилиэк историгын кытта сиппимсэн Музей-дыаа буолара буоллар...

“САСР тэриллибитэ 10 сылынан” 1932 с. тутуллубут трибуна 2010 с. Диринг орто оскуолатын 19 выпула реставрацияланна. Бары көрө-билэ сылдьаргыт курдук, Эрилик-Эристин пааматынныга, Чурапчы көһөрүүтүгүр сылдьыбыт дьоммуттар мемориальнай дуоска, Дмитрий Петрович Лазаренка мраморнай биллигэ, Эрилик-Эристин колхуос-сопхуос кизин туттар үлөһүгүгүр өйдөбүннүк пааматыннык, чулуу салайааччылар бюстара (Филиппов Р.А., Адамов, Яковлев М.Р., Дмитриев Н.С.), сыыр үрдүгүр Улуу Кыайы 30, 50 сылларыгар уонна Комсомолецтарга пааматынныктар тураллар. Бу куорпус уһаайбала кизин, көнө, киһи хараҕа ылар сирингэр пааматынныктар тураллар. Бу барыта бэйэ-бэйэлэрин ситэрсэн бэртээхэй музейнай комплекс буолуон сөп. Оччотугар көрүүтүгүр-харыйылаах, баай

историялаах, үйэлэргэ умнуллубат өйдөбүннүк, кэриэс буолан, кэлэр кыһаҕы көпүөт ыччатыгыгар хаалыа этэ дин саныыбыт.

Бу мань кылаастык ырытан туран, Хоттоҕо нэһилигэр колхуос, сопхуос типигэр үлэстэбит сылыарын, үлэстэ буспут-хаппыт дьонун аатын үйүтүтэн, Диринг детдомун баай ис-хоһоонноох олохун, интиллэччиллэрин сырааттар Музей-комплекс аһылара буоллар, кэскиллээх хардыы буолуо этэ.

Олохтоох нэһилигэни, Диринг детдомун интиллэччиллэри, кинилэр оҕолоро, ыччаттара бу ылыктаах санааны тирэһэр тирэһэн, нилээн-садалаан, көмөлөһөн төһүү күүс буолан, олохтоох дьаһалта былааннаах үлэһиттэр киллэрэн, музей дьыһаи аһарта ылсан, үлө барар түгэнигэр матырыйаал хомуйуутугар уонна да көккө үлэһиттэр детдом интиллэччиллэри кыра да буоллар, көмөлөһүү тигиит. Бар дьоммут өйдүөхтэрэ, ойүөхтэрэ, турунуохтара дин эрэстэбит.

Диринг детдомун интиллэччиллэрин аатыттан 1967-1972 сс. олохтот Мария (Максимона) Охлошкова.

Денежный поток

предлагает займы

ЭКСПРЕСС

от 0,7%
в день

Рассмотрение заявки до 15 минут

Адрес агента: с. Чурапча, ул. Ленина 51
Режим работы: пнд-пн с 9-00 до 17-00
тел. 8(41151)4-24-1

Условия займа: Процентная ставка - 1 выдана 1,20% в день (438,00% годовых), 2-4 выдана 1,00% в день (365,00% годовых), 5 и последующие выданы 0,70% в день (253,50% годовых). Сумма займа - первая выдана 1000-10000 рублей, последующие выданы 1000-15000 рублей. Срок - первая выдана 5-15 дней, последующие выданы 5-30 дней. Заем предоставляется в российских рублях. Платежи заемщика по договору в конце срока займа оплачиваются сумма займа, сумма начисленных процентов. Требования к заемщику - возраст от 21 до 73 лет, подтверждение платежеспособности. Обеспечение займа - не требуется. В случае просрочки проценты на сумму долга начисляются, штраф за неисполнение обязательств 20% годовых от суммы просроченной задолженности.

Общество с ограниченной ответственностью Микрофинансовая компания «Денежный поток», 677003, г. Якутск, ул. Ордена Ленина д. 17, офис 217. ОГРН 1131447013390, ИНН-КПП 1435272055-143501001. Свидетельство о записи в реестре МЭО №03130339004292. Реклама.

Сылан нэһилигэтин Улахан Күөл олохтоҕо, күндүтүк саныыр быраалыгыт, убай-быт.

МАКСИМОВ Федор Федорович

ыарахан ыарылыттан олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Анна Михайловнага, оҕолоругар, сиппирингэр диринг кутурбаммын тирэстэбит.

Эһиниэ, убайа, балта, кийингэ, кинилэр дыаа кэргэттэрэ.

Чурапчытаагы Росгвардия салайааччыта, полиция старший лейтенанта АНДРОСОВ Юрий Николаевич олохтон туораабытынан, ийэтигэр, бииргэ төрөөбүттэригэр, кэргэнигэр, оҕолоругар, чугас дьонугар, аймактарыгар диринг кутурбаммын тирэстэбит.

“Чурапчы улууна (оройуона)” МТ дьаһалтата, Улуус Муһааһын депутаттара.

Таатта улууһунтан төрүттээх ХИФУ студууһун СЕВАСТЬЯНОВА Сюзанна Альбертовна хомолтоохтук олохтон туораабытынан, аҕатыгар, бииргэ үөрөмүт таҕарыспытыгар Альберт Петрович Севастьянович, ийэтигэр Надежда, бииргэ төрөөбүттэригэр, чугас аймактарыгар диринг кутурбаммын тирэстэбит.

Чурапчытаагы оҕо спортивной интэрингэст – оскуолатыгар 1970с бииргэ үөрөмүт добогторо, учуутала Е.С. Луканна.

Хоттоҕо нэһилигэтин олохтоҕо, аҕар ийэ

ВАСИЛЬЕВА Любовь Афанасьевна

соһумарык олохтон туораабытынан, оҕолоругар Дайаанага, Серафимага, кэргэнигэр Федор Александровича, төрөппүттэригэр Людмила Антоновнага, Афанасий Константиновича, быраатыгар Русланга чугас аймактарыгар диринг кутурбаммын тирэстэбит.

Хоттоҕо нэһилигэтин дьаһалтата, депутаттара, кыраһаастар эбэстэртэ.

Иттигин саныыр дьоммут улахан дыаа кэргэн күндү ийэлэрэ, эйбэс эбэлэрэ, амарах адалара, таптыыр эһэлэрэ

ТОЛСТОУХОВА Евдокия Прокопьевна,

ПЕРМЯКОВ Иннокентий Дмитриевич

олохтон туораабытынан, бары чугас дьонугар, бииргэ төрөөбүттэригэр, оҕолоругар, сиппирингэр уонна аймактарыгар диринг кутурбаммын тирэстэбит.

Мария Петровна, Муся, Петр, Павлина Толстоуховтар уонна Елена, Николай Ючюговтар дыаа кэргэттэртэ.

Кутурбаммын тирэстэбит:

- Мугулай нэһилигэтин ытык кыраһаастара, тапталлаах төрөппүттэрэ Толстоухова Евдокия Прокопьевна, Пермяков Иннокентий Дмитриевич олохтон туораабытынан, уолларыгар, Мугулай нэһилигэтин баһылыгар Кузьма Иннокентьевич Пермяковка, кизин дыаа кэргэнигэр, бары аймактарыгар И.Н. Аммосов, 2002-2008 сылыгар Чурапчы улууһун баһылыга.

- Үлэ, тыыл бэтэрээннэрэ, Мугулай нэһилигэтин олохтоохторо Толстоухова Евдокия Прокопьевна уонна Пермяков Иннокентий Дмитриевич олохтон туораабытынан, уолугар нэһилик баһылыгар Кузьма Иннокентьевича, сиппирингэр, бииргэ үлэһит колхозчыларга Прокопий Кузьмича, кинилэр дыаа кэргэттэригэр, аймактарыгар Д.И. Красильников аатынан Мугулай орто оскуолатын коллектива.

- Мугулай нэһилигэтин ытык кыраһаастара Толстоухова Евдокия Прокопьевна, Пермяков Иннокентий Дмитриевич олохтон туораабытынан, уолугар, бииргэ үөрөмүт добогторугар, Мугулай нэһилигэтин баһылыгар Кузьма Иннокентьевич Пермяковка, кэргэнигэр Анна Николаевнага, бары оҕолоругар, сиппирингэр Мугулай орто оскуолатын 1978с. выпула.

- Тапталлаах төрөппүттэрэ Толстоухова Евдокия Прокопьевна, Пермяков Иннокентий Дмитриевич олохтон туораабытынан, уолларыгар Михаилга уонна бииргэ төрөөбүттэригэр, оҕолоругар, чугас дьонугар Михаилы кытта бииргэ оскуолага үөрөмүт добогторо.

- Тапталлаах эбэлэрэ Толстоухова Евдокия Прокопьевна, эбэлэрэ Пермяков Иннокентий Дмитриевич хомолтоохтук олохтон туораабытынан, кылаастарыгар, кийинтэригэр, санаастарыгар Зинаида Иннокентьевна, күтүөттэригэр, убайдарыгар, бырааттарыгар Иван Прокопьевич Флегонтовтарга, кинилэр оҕолоругар, сиппирингэр, хос сиппирингэр Чурапчыттан, Дьокуускайтан, Намтан бары Флегонтовтар.

- Тапталлаах төрөппүттэрэ Толстоухова Евдокия Прокопьевна, Пермяков Иннокентий Дмитриевич олохтон туораабытынан, уолларыгар Иван Иннокентьевича, оҕолоругар, сиппирингэр, бары аймактарыгар Чурапчытаагы Сербан коллектива, бэтэрээннэрэ.

- Тапталлаах ийэлэ Толстоухова Евдокия Прокопьевна, аҕата Пермяков Иннокентий Дмитриевич ыарахан ыарылыттан олохтон туораабытынан, уолларыгар Иван Иннокентьевич Пермяковка, кийинтэригэр Розалия Пермяковнага, сиппирингэр, чугас аймактарыгар Потаповтар, Захаровтар, Тимофеевтар, Даниловтар, Флегонтовтар, Тимофеевтар, Сиппеллар.

- Мугулай нэһилигэтин Маралаайы боһуолэтин олохтоохторо, күндү убайлара, “Бонхот анаа” уордун кавалера, кыраһааста механизатор, үлэ бэтэрээнэ Пермяков Иннокентий Дмитриевич 67 сыл бииргэ ыал буолан олохтот кэргэнигэр Толстоухова Евдокия Прокопьевна аатынан ыарахан ыарылыттан олохтон туораабытынан, бииргэ төрөөбүттэригэр, оҕолоругар, аймактарыгар, чугас дьонугар аймактара Чурапчыттан, Покровскайтан, Томптон, Дьокуускайтан бары Алексеевтар.

Кыаллыбыт редактор – А.А. ЗАХАРОВ.
Эксперттэр сарайыгар сурук оҕолор – А.Н. ЗАХАРОВА.
Экономика, тыа хайааһы, сабалар оҕолор – А.М. СЛЕПЦОВ.
Корреспонденттар – С.А. ЖЕДРИНСКИЙ, М.В. ПЕТРОВА.
Публикация – Л.К. ПОПОВА.
Бэлэстээн – Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэрийон таһаараччылар: СР Правительства, Чурапчы улууһун “Санаа слок” редакциянай-издательскай холбоһук автономнай у-реждение, Российскай Федерация Россияналар СР управлениыгар 2012 с. күлүн тутар 15 күндүр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №ТУ14-0238.

Редакция, издатель аадырыһа: 678570, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 “а”. Телефоннарбыт: редактор – 41-332, оҕолор – 41-285, 41-358. E-mail: sanaaoloh@mail.ru, сайт: sanaaoloh.ru

Бэчээткэ сакаас: № 137 (11447)
Кээмэйэ: 1 бэч. тиис
Тираж: 810.
Хаһыат сыаната: 10 солк.

Санаа олох

Аһаҕа сураҕы тирэһэр олохтоохтук ыарылыттан олохтон туораабытынан, кылаастарыгар, кийинтэригэр, санаастарыгар Иван Прокопьевич Флегонтовтарга, кинилэр оҕолоругар, сиппирингэр, хос сиппирингэр Чурапчыттан, Дьокуускайтан бары Алексеевтар.

Хаһыат бэчээткэ бэриллэр графика: 16 ч 00 м. Бэчээткэ бэриллэр: 16 ч 00 м. “Санаа слок” редакциянай-издательскай холбоһукка 11.12.2017 с. офсетка бэчээттэннэ. Типография аадырыһа: 678570, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 “а”. Индекс: 54907. Хаһыат нэһилээх үлэ: олтуорунуука, чаппазыга уонна субуотага тахсар.